

KAREL KRYL

JIŽ PATNÁCT LET NENÍ MEZI NÁMI

3. března uplynulo patnáct let od úmrtí Karla Kryla, autora, který svou tvorbou a člověka, který svou prací zapůsobil nejméně na dvě, spíše však na tři generace, ovlivnil je a poznamenal. Něžný romantik, vtipný ironik, nesmlouvavý kritik a odpůrce bezpráví a nespravedlnosti. Člověk s vysoce vyvinutým smyslem pro právo a spravedlnost, citlivý, soucitný a zároveň zranitelný. Autor, básník a písničkář. Nenapodobitelný interpret svých zhudebněných veršů. „Malý muž s kytarou“, který svou tvorbou a prací dokázal velké věci. Muž, jemuž splnění řady jeho životních snů zůstalo upřeno. Tvořit začal Karel Kryl v období dospívání, písně žertovné, jak sám říkal „blbůstky“, také „lyricko romantické“,

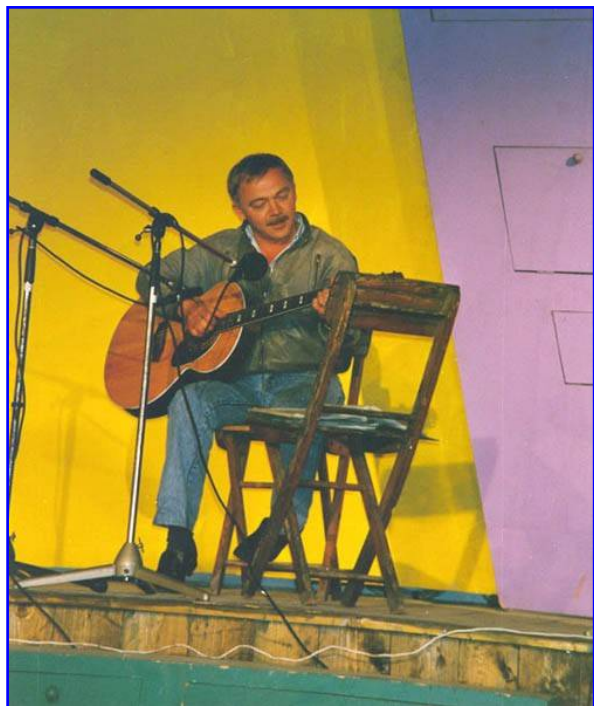


teré tomu věku odpovídají. Tento druh tvorby nikdy neopustil, poměrně záhy jej však rozšířil o texty mnohem hlubší. Do svých čtyřiaadvaceti let napsal i takové písně, jako Veličenstvo kat, Salome, Anděl. Bezesporu zlomovým momentem v životě i tvorbě Karla Kryla byla srpnová noc roku 1968, ve které do Československa vtrhly okupační armády států

komunistických diktatur. Noc vzniku písně „Bratříčku zavírej vrátka“. Noc, ve které se Karel Kryl stal bojovníkem. V krátkém pookupačním období roku 1968 a začátku roku 1969 se aktivně účastnil odporu proti okupaci své země, mimo jiné interpretováním svých písní zaměřených proti okupaci a komunistické diktatuře dokud mu tato činnost nebyla znemožněna. O uzavření hranic Československa svobodnému světu a uzamčení jeho občanů v kleci komunistické diktatury se dověděl v demokratické Spolkové republice Německo. Rozhodl se, že se do okupované vlasti nevrátí, že zůstane v zemi, kde bude moci

dále bojovat. Bojoval po svém, svou tvorbou a prací v rozhlasové stanici Svobodná Evropa. Na vlastní náklady vydával a do okupovaného Československa posílal desky se svými písněmi, z nichž většina zde doslova zlidověla. Krylovy písně jejich posluchače, v realitě všedního dne pronásledované, ponižované a umlčované totalitním režimem neuvěřitelně posilovaly v jejich údělu a současně burcovaly k odporu.

Generaci, která by již mohla být Krylovými dětmi předávaly to, co jí její vlastní rodiče namnoze ze strachu či z kolaborace s režimem zamlčeli. Ideje svobody, práva a spravedlnosti. Pojmenování a odsouzení bezpráví a útisku. Svými texty a prací v rozhlasové stanici Svobodná Evropa Kryl vlastně dopřával nové generaci tu část výchovy, která jí byla upírána. Tato generace vyrůstala mimo jiné se slovy Krylova Prapodivného knížete a v období dospívání si zpívala o tom, že „dětí, z té země v které mrazí, prostě a bez závěti, mu jednou hlavu srazí“. A ty děti tak v listopadu roku 1989 učinily, prostě a bez závěti. Davy těchto dětí zpívaly s Karlem Krylem po jeho návratu do



Československa a říkaly mu, že už „nerýjí držkou v zemi“. A on mezi těmi svými dvacetiletými dětmi zářil. Ne jako přihlouplá star showbusinessu, ale jako skutečné světlo, kterým jim byl. Nějak při tom splynuly s davem kyselé ksichty o generaci či dvě starších fízlů, milicionářů, bezcharakterních kolaborantů a udavačů, které se ale bohužel nikam nevypařily. Zázrak se nekonal, byly všude. Zalezlí do kouta a přikrčení strachy před tím, že budou voláni k odpovědnosti. Nestalo se a jim otrnulo. Začali vylézat na světlo, které

již nebylo tím čistým, revolučním. To pohaslo za všedních starostí o živobytí. Kryl zůstal Krylem. Hlasitě kritizoval beztrestnost komunistických zločinců, jejich infiltraci v orgánech státní moci. Nedostatečnou zákonnost. Divokou privatizaci, za které ti v listopadu 1989 strachem přikrčení kradli tak, jak byli zvyklí po celý život. Kritizoval i „své děti“, které zblbly konzumem a nad nespravedlnostmi zavíraly oči. Najednou to řadě z nich bylo jedno. Ptal se, k čemu že chtějí vychovávat své děti. Nebyly to příjemné otázky, těžko mu odpovídalo. Nejen pro starší generace se stal protikladem, který příliš

připomínal vlastní černé svědomí. Odmítal technokratický kariérismus vznikajících rábdoby elit, jejichž elitnost byla dána namnoze pouze velikostí bankovního konta. Nové Krylovy texty, stejně tak dobré, jako ty dvacet i více let staré již nebyly přijímány s takovým ohlasem. Nebyly totiž kritické a burcuující proti sovětským okupantům a příslušníkům diktátorské vládnoucí vrstvy. Kritizovaly současnou realitu. Po právu, zaslouženě. Ovšem realitu, ve které se celkem pohodlně žilo a žije. Z něčeho se sleví, ale když to nebolí, proč ne. Nejen Pochod Gustápa, i řada dalších starých Krylových textů začínala pozvolna být znovu aktuální. Karel Kryl si to uvědomoval.

Uvědomoval si i to, že už se od něho nějak nechce, aby byl Karlem Krylem. Tedy tím Karlem Krylem, kterým nikdy nepřestal být. Že se od něho nechce, aby byl aktuální, tak jako vždy. Že se od něho chce, aby také slevil a dělal jako by bylo vše v pořádku. Aby neboursal pomník, který mu za dvacet let vyrostl, ale oprašoval ho. Čas od času zazpíval

MORITURI TE SALUTANT
Hudba i text Karel Kryl (Pochodák)
Marche funebre

1. Cesta je prach a štěrka a udusaná hlt - na a sedé smouhy kreslí do ví -
sů az hvězdných drah má šperk, co kamením se spí - ná a pirka touhy z křidel Pega -
sů. A z hvězdných drah má šperk, co kamením se spí - ná a pirka touhy z křidel Pega -
sů. 1. 3. 2. 4. G Am
sů. 2. Cesta je Seržante písek je bí - ly, jak paže Daniely. Počkejte chví - li,
mé oči u - vi - dě - ly tu strašné dáv - nou vteřinu zapomnění. Seržante mávnou
a budemzasvěcení. Morituri te salutant! Morituri te salutant! 3. Tou cestou

2. Cesta je bíč, je zlá jak pouličná dáma, má v ruce štítiky v pase staníol [: A z očí čtítíc jí plá, když háže do meznama dvé křehké smtky rudých gladíol. :]	3. Tou cestou dál jsem šel, kde na zemi se zmltá a písek víř křídlo holubi [: A marš mi hrál zvuk děl, co uklídnění skytá a zvedá čmýř. které zabubí. :]	4. Cesta je téra prach a udusaná hlma, mosazná včelka od vřkodlaka [: Rezavý kver, můj brach a sto let stará špina a děsné veřka bílá obliaka. :]
---	---	--

nostalgicky blbnoucímu davu Neznámého vojína nebo Anděla. Podepsal plakát, fotku. Usmíval se. A kritizoval prezidenta, vládu, parlament. Pro dav, který se při tom bude pokoutně pošklebovat, který mu říkal, že je jeho jedinou nadějí, že když ne on, tak už nikdo nic neudělá. To by však nebyl Karel Kryl. Jak sám říkal, odmítal „suplovat občanskou statečnost těch, kteří jí nejsou schopni“. Odmítal tu a tam zahrát stárnoucímu publiku, aby bylo na pohodlné živobytí a spokojit se s tím. Cítil, že se vrátil do jiné společnosti, než v jakou doufal. Že devastace společenských hodnot čtyřicetiletou diktaturou je příliš

hluboká. Že ze země, kde se narodil a pro jejíž osvobození po celý produktivní život pracoval čím dále častěji odjíždí do Německa a začíná se při tom cítit, že jede domů. Že v Československu se unavuje a vysiluje zápasem o lepší život pro lidi, kteří o něj nestojí. Těch několik málo let usilovné práce a boje po listopadu 1989 završené zklamáním ze zániku Československa Karla Kryla vysílilo. Dostavily se zdravotní problémy. Karel Kryl se rozhodl vznikající Českou republiku opustit. Říkal, že jeho domovem bylo Československo, které už není. Že mu byla odebrána vlast. Kdykoliv by se mu zachtělo,

mohl mít německý pas, na který měl plné právo a pohodlný život v dostatku. O to však nestál. Chtěl pracovat pro svou vlast, která už nestála o něho, kterou už neměl. Také si uvědomoval, že odejít nedokáže. Hluboce zklamán mluvil o tom, že bude žít v Německu, nedaleko české hranice a z okna se dívat na český les. Těžko odhadovat, jakým směrem by se život Karla Kryla dále ubíral. Karel Kryl zemřel unaven a vyčerpán 3. března 1994 na srdeční infarkt. Listopadové události roku 1989 v Československu bývají pojmenovávány jako sametová nebo něžná revoluce. Karel Kryl se kdysi vyjádřil ve smyslu „revoluce požírají své děti, tady děti sežrali revoluci“. Listopad 1989 byl spíše než revolucí změnou společenského uspořádání. Neustále dokola si sami blahopřejeme, jaká to byla revoluce poklidná, bez obětí. To ano, pokud nějakou oběť měla, byl jí Karel Kryl.

Autor textu: Zdeněk Bydžovský



A handwritten signature in black ink, which appears to be "Zdeněk Bydžovský". The signature is written in a cursive, flowing style.